Wyjazd mieszkańców Kutna w ramach realizacji zadania publicznego "Na krawędzi pamięci .... rzecz o kutnowskich Żydach"

26 maja 2022 roku prawie 50 mieszkańców Kutna zwiedzało dwa oddziały Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi. W dwóch grupach z przewodnikiem poznawaliśmy nieznaną dla nas, choć tragiczną polską historię...

Stacja Radegast to zabytkowy budynek kolejowy z 1941 roku na trasie Łódź Widzew - Zgierz, w którym mieści się zespół memoriałowy i muzeum poświęcone miejscu i dziejom łódzkiego getta. Dziś budynek ten jest miejscem pamięci, elementem Pomnika Zagłady Litzmannstad Getto.

W czasie II wojny światowej związana była z gettem, utworzonym przez Niemców w 1941 roku w Łodzi (Litzmannstadt). Początkowo obiekt pełnił funkcję punktu przeładunkowego żywności i surowców przeznaczonych dl ludności i zakładów pracy getta. Od stycznia 1942 roku Stacja stała się miejscem, z którego wywożono ludność żydowską do obozów zagłady Kulmhof w Chełmie nad Nerem i obozu koncentracyjnego Auschwitz-Birkenau w Oświęcimiu.

Po II wojnie światowej zachował się oryginalny drewniany budynek stacji Radegast. Przez szereg lat był jeszcze używany przez kolej jako element przystanku Łódź Radogoszcz. W jego wnętrzu mieściły się magazyny. Obok przetrwały – dziś już nieczynne – dwa oryginalne torowiska.

Inicjatorem przekształcenia tego obszaru w zespół memoriałowy, miejsce pamięci po ofiarach łódzkiego getta, były władze Łodzi, a szczególnie ówczesny prezydent miasta – Jerzy Kropiwnicki. Upamiętnienie otwarto 29 sierpnia 2004 roku, podczas obchodów 60. rocznicy likwidacji łódzkiego getta.

Oddział Martyrologii Radogoszcz to miejsce upamiętniające ofiary II wojny światowej i martyrologię mieszkańców Łodzi i Kraju Warty.

Podczas II wojny światowej budynek dawnej fabryki Samuela Abbego w Łodzi stanowił siedzibę męskiego Rozszerzonego Więzienia Policyjnego dla mieszkańców Kraju Warty łamiących okupacyjne prawo niemieckie. W nocy z 17 na 18 stycznia 1945 roku Niemcy podpalili więzienie, a przed jedynym wyjściem z więzienia ustawili karabin maszynowy. W masakrze zginęło ponad 1500 osób.

Nieomal natychmiast po zakończeniu okupacji niemieckiej w Łodzi (19 stycznia 1945 r.) spontanicznie zostało postanowione w kręgu ówczesnych tymczasowych władz Łodzi oraz mieszkańców miasta, że teren i ruiny spalonego więzienia radogoskiego stają się Miejscem Pamięci Narodowej. W II połowie 1945 r. Radogoszcz znalazł się pod opieką Wydziału Martyrologii Polskiej przy Ministerstwie Kultury i Sztuki, a poprzez niego Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi.

Proces przekształcania terenu byłego więzienia w mauzoleum był długi z powodu braku funduszy. Już około 1948 r. został zorganizowany przez władze miasta konkurs architektoniczny na projekt mauzoleum radogoskiego.

Mauzoleum, ale jeszcze bez części muzealnej, odsłonięto podczas wielkiej manifestacji mieszkańców Łodzi 9 września 1961 r. Mauzoleum tworzyły w tym czasie 30-metrowa iglica usytuowana poza terenem więzienia oraz tzw. „sarkofag” w środku zabezpieczonych ruin spalonego głównego budynku więzienia – z czołową inskrypcją o treści *Tu spoczywamy zamordowani w przeddzień wolności. Imiona i ciała zabrał nam ogień, żyjemy tylko w waszej pamięci. Niech śmierć tak nieludzka nie powtórzy się więcej* oraz bocznej, po prawej stronie, *W każdej grudce tej ziemi historia, historia, której zapomnieć nam nie wolno* – oraz fragment d. dziedzińca więziennego. Istotnym jego elementem była i jest metaloplastyka w ciągu dawnego muru więziennego od strony ul. gen. J. Sowińskiego oraz elementy rzeźbiarskie w ciągu muru od strony ul. Zgierskiej.

Wyjazd edukacyjny został organizowany w ramach realizacji zadania publicznego pn. „Na krawędzi pamięci…, rzecz o kutnowskich Żydach” dofinansowanego przez Prezydenta Miasta Kutno.

Wykorzystano informacje z Wikipedii.

Bożena Gajewska - TPZK

thof
Kulmhof am Ner
Ravensbrück
Sachsenhausen
Oranienburg
Gross-Rosen
Auschwitz-Birkenau

